

# NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

## ŠE ENKRAT: „USTANAVLJAJMO ZADRUGE“

V zadnji številki je »Narodni Gospodar« prinesel prav kratek članek pod naslovom: »Ustanavljajmo zadruge«. Zadruga zveza je izdala v zvezi s tem vsem zadrugam še posebno okrožnico, pa doslej ni bilo prav nič odziva, kakor da bi bila granata padla v močvirje.

### Stiska vodi k skupnosti

Stvar je tako važna, da jo načenjamo še enkrat. V zgodovini zadrugištva je podan dokaz, da je pogosto stiska bila tista gonilna sila, ki je male ljudi: kmete, delavce in obrtnike gnala v zadruga skupnost. To resnico jasno vidimo pri rohdalskih pionirjih, pri zadrugnem gibanju Rajfajzena, v drugi polovici prejšnjega stoletja, pri zadrugnem pokretu Avramoviča v Srbiji in naposled prav tako pri zadrugnem delu našega dr. Kreka med slovenskim ljudstvom.

Ali je danes tak čas, da bi mogli govoriti o stiski kot gonilni sili za zadruga skupnost? Mislimo, da je. Še celo izrazito moremo danes govoriti ne le o stiski malega človeka, ampak o stiski narodov. Tako velika je stiska dandanes, zlasti med malimi ljudmi; da se upravičeno vprašujemo, kako si bomo mogli

ohraniti golo življenje. Tako daleč smo, da gre prav za življenjsko vprašanje dobesedno, zato ali bomo mogli ostati, se obdržati kot gospodarske in družinske celice.

### Stiska malih ljudi

Ali so vsi stanovi v enaki stiski? Ne, stiska ni povsod enaka. Najhuje je v mestih in delavskih krajih. Delavci, nameščenci in uradniki, ki so navezani na fiksne prejeme, so v največji bedi, v pomanjkanju. Malo bolje gre malemu obrtniku. Za kmeta je pa danes položaj gotovo izjemen.

Iz tega bi mogel kdo zaključiti, češ, naj ustanavljajo zadruge le tisti, ki so v stiski, ne pa kmetje, ki povečini danes še niso v stiski. Potemtakem bi bilo pisanje Narodnega Gospodarja v zadnji številki napačno, ker je priporočal ustanavljanje kmetijskih zadrug, zlasti živinorejskih, kmetijsko strojnih in lesnih zadrug, češ, da bi se s tem zboljšal gospodarski položaj kmeta. Če gre kmetom primerno dobro, ali če vsaj niso v stiski, čemu ustanavljati kmetijske zadruge?

### Pomoč v kmetijskih zadrugah

Kdor tako misli, misli napačno. Zelo, zelo potrebne so danes zadruge, tudi kme-

tijske ali bolje rečeno prav kmetijske. Zakaj? Pojdimo kar po vrsti:

a) Potrebne so zato, da bi se z združno pomočjo pridelalo več hrane, več kruha za naše ljudstvo. Če je velik del ljudstva v stiski, če gre za vprašanje vsakdanjega kruha za stotisoče, so dolžni pomagati predvsem tisti, ki v vprašanju hrane, kruha morejo uspešno pomagati. In to so prav kmetje. Kmetijske zadruge so najboljša pot, po kateri bomo mogli dospeti do več hrane, več kruha za naše ljudstvo.

b) Potrebne so zaradi tega, ker so drugi stanovi v stiski in jim more pomagati le kmet, čeprav se o stiski kmeta samega danes še ne more govoriti. Stanovi so kakor udje enega telesa ali člani ene družine. Vzajemno si morajo pomagati in se podpirati. Potem je dobro za telo, potem je blagostanje v družini in sporazumnost. Najlepše je, če stanovi delajo tako in si vzajemno pomagajo kar prostovoljno iz zdravega smisla za skupnost, iz čuta solidarnosti in socialnega čuta.

Res, da more tu država vplivati s prisilnimi odredbami. Toda take odredbe ne bodo imele tega uspeha, kakor ga ima uvidevnost in dobra volja stanov za medsebojno pomaganje, za solidarnost. Naš bližnji ni samo raztrgan, sestradan revež na cesti; naš bližnji je vsak človek, če je pomoči potreben in mu moremo pomagati. Tako je naš bližnji tudi skupina ljudi, gotov poklic ali stan, če je ta po-

klic odnosno ta stan v stiski in mu drug stan more v tej stiski pomagati.

c) Potrebne so naposled zaradi tega, ker moramo zlasti pri kmečkem stanu misliti tudi na bodočnost. Res je, da danes še izhajamo; pa bo prišla kriza in bo vprašanje, kako bomo mogli takrat obstati, se obdržati, ako že danes ne mislimo in se ne pripravljamo na tisti čas. Po zadnji svetovni vojni je že v nekaj letih po vojni nastopila kriza kmečkega gospodarstva, znane nizke cene za kmetijske pridelke in visoke cene za vse, kar kmet potrebuje. Najbolj je zadela kriza one kraje, kjer je bilo kmetijsko gospodarstvo najbolj zaostalo in to je bilo prav pri nas.

Zato je sedaj treba vse pripravljati in izvrševati za izboljšanje kmečkega gospodarstva s tem, da se kmet za povzdigo gospodarstva organizira v kmetijskih zadrugah. Pozno bi bilo misliti na pomoč takrat, ko bo že gorelo, ko bo kriza nastopila. Mnogo bolj pametno in modro je, da tisto pomoč že sedaj pripravimo. To napravimo na ta način, da že sedaj izboljšujemo kmečko gospodarstvo potom zadrug. Dva cilja redno lahko dosežemo z izboljšanjem potom zadrug: a) da bomo ceneje pridelovali, b) da bomo več pridelovali. Oboje bo pomagalo že danes. Oboje nas bo pa reševalo takrat, kadar bo prišla zopet kriza kmečkega gospodarstva. In ta kriza bo gotovo prišla. Samo dneva ne vemo.

Revizor K. Krištofič:

## SKLEPNI RAČUN ZA LETO 1941

Dve uredbi imata izredno važna določila za letošnje sklepne račune. Prva uredba z dne 2. VI. 1941 glede zame-

njave dinarjev v lire je določila, da smo morali preračunati vse knjižne račune iz dinarjev v lire po kurzu 100:38 in da

se od 1. VII. tega leta dalje vodijo vsi računi v lirah. Z drugo naredbo z dne 14. VI. 1941 pa je bila določena obvezna obrestna mera za vloge: a vista po 1 %, navadne po 2 %, na trimesečno odpoved vezane po 2,5 % in na šestmesečno odpoved po 3 %. »Narodni gospodar« je že v VII. številki z dne 15. VII. tega leta na strani 69. in 70. podal navodila in celo primer, kako naj se knjigovodsko izvedejo določila obeh uredb tako glede preračunanja dinarjev v lire, kakor tudi glede obresti. Primer na strani 70. »Narodnega gospodarja« jasno kaže, da je treba vse postavke iz prvega polletja zaključiti, obresti začetnega kapitala, vlog in dvigov v prvem polletju, ki so bile vse že predpisane do konca leta, odpisati, tako da dobimo čisto stanje glavnice in predpisanih obresti z dnem 1. VII. 1941 že v lirah.

Glede na izredne razmere in zlasti glede na to, da so mnoge zadruge medtem ostale brez vpeljanih tajnikov, je mogoče, da več zadrug ni izvedlo v knjigah spremembe po določenih obeh uredb tako, kakor je bilo dano navodilo in primer v »Narodnem gospodarju«. Zato dajemo vsem tistim zadrugam, ki predmetnih sprememb niso izvršile ob polletju, naslednja navodila:

I. Predvsem moramo preračunati vse bilančne postavke iz leta 1940. iz dinarjev v lire po kurzu 100:38 (za preračun je najenostavnejša formula ta, da znesek dinarjev pomnožimo z 0,38 in je zmnožek že znesek lir). Originalno, še v dinarski veljavi sestavljeno bilanco za leto 1940. pustimo nedotaknjeno, tako, kakor je bila odobrena na skupščini. Za preračun vzamemo poseben list papirja, ki naj ima na vsaki strani po dve razpredelnici. Prva nam služi za vrednost

v dinarjih, druga za preračunano vrednost v lirah.

II. Do 31. decembra 1941 moramo s primerjanjem kontrolirati vse vpise v saldakontih in ugotoviti, če soglašajo z razdelnikom.

III. Potem, ko bodo izvršeni vsi vpisi iz dnevnika (razdelnika) v saldakonte, bomo pričeli z zaključevanjem računov: obenem bomo sestavljali tudi inventurne izpiske. Pri tem moramo strogo ločiti v dinarjih vpisane zneske od tistih, ki označujejo vrednost v lirah! To velja brez izjeme za vse račune. Posebno pozornost moramo posvečati tako imenovanim mešanim računom, t. j. tistim, na katerih poračunavamo glavnico in obresti (vloge, posojila in kontokorentni računi).

Ker se je v smislu uredbe z dne 14. VI. tega leta v drugem polletju, t. j. od 1. julija 1941 dalje obrestna mera za vloge znižala in ker predpisujejo zadruge obresti tako pri začetni glavnici, kakor tudi pri vsaki spremembi (vlogi ali dvigu) vedno do 31. XII., torej do konca leta, bo potrebno pri vseh vlogah izvršiti odpis na predpisanih obrestih. Za ta odpis je najbolje in bo najjasneje, da razločujemo dve vrsti računov:

a) Prva vrsta so tisti računi, kjer pri vlogah ni bilo nikakega prometa niti v prvem niti v drugem polletju. Pri teh je treba odpisati samo toliko obresti, kolikor to odgovarja znižani obrestni meri za drugo polletje. Če so bile na primer glavnici 1.000 din predpisane 4 % obresti za polnih 12 mesecev, torej 40 din, in če znaša obrestna mera za to vlogo v drugem polletju le 2 %, moramo ugotoviti, kolikšna je bila povprečna obrestna mera za vseh 12 mesecev. To ugotovimo,

če seštejemo višino obrestne mere prvega in drugega polletja ter zmnožek delimo s številom 2 ( $\frac{4+2}{2}=3$ ).

Povprečna obrestna mera je bila torej 3 0/0, kar znaša 30 din obresti. Ker smo glavnici 1.000 din prvotno predpisali 40 dinarjev, moramo odpisati torej 10 din, tako da bo znašalo skupno stanje glavnice s pripisanimi obrestmi vred konec leta 1941. = 1.030 din. Ker pa nimamo več dinarske valute, moramo pred zaključkom računa spremeniti glavnico, obresti in skupno stanje na vrednost v lirah, t. j. 380.—, 11.40 in L 391.40.

b) Druga vrsta so tisti računi, kjer so bile pri vlogah med letom spremembe, kjer je bilo med letom ali na novo vloženo ali dvignjeno. Pri teh računih je treba vse predpisane obresti prvega polletja znižati za polovico in vse seštevke pretvoriti v lire, tako da dobimo z dnem 30. VI. 1941 stanje glavnice in obresti v lirah. Nato predpišemo obvezne obresti za drugo polletje. Tudi pri teh računih izkažemo končno stanje glavnice, obresti in skupno stanje v lirah. V inventurnih spisih pa moramo poleg tega izkazati pri računih a) in b) vrednost v lirah glede začetnega stanja in prometnih zneskov.

Da pri preračunavanju glavnice in obresti ne bomo dobili prevelikih in že občutnih razlik, moramo pri desetinskih ulomkih upoštevati celó tisočine. Če dosega tretja številka za desetinsko piko 5 ali več, zvišamo stotinko za eno številko; če je nižja od 5, je kratko malo ne upoštevamo. Na ta način bodo sumarne razlike, ki jih bomo končno izravnavali v računu z gube in dobička, le malenkostne.

Ker je večina denarnih zadrug sprejela — z redkimi izjemami — nove vloge

v smislu uredbe z dne 14. VI. 1941 kot »navadne«, nam inventiranje vlog ne bo povzročalo prevelikih težkoč. — Kljub temu opozarjamo zadruge, da ostanejo za »stare« (zaščitene) vloge še vedno v veljavi vse določbe, izdane na podstavi uredbe z dne 23. novembra 1934 o zaščiti kmetijskih kreditnih zadrug in njihovih zvez. Stare vloge se obrestujejo torej skozi vse leto 1941. po nespremenjeni obrestni meri.

Enako kot pri vlogah, bomo postopali pri sestavi inventure in zaključevanju posojilnih računov, pri katerih se obrestna mera bistveno ni spreminjala. Nasprotno pa moramo pri kontokorentih (kreditih in vlogah) strogo ločiti poslovno leto 1941. v dve polovici, prvo in drugo polletje.

V ostalem se letošnji sklepni računi ne bodo razlikovali — vsaj bistveno ne — od dosedanjih.

Na splošno moramo upoštevati pri sestavi sklepnih računov vse mogoče okoliščine, tako da bo izkazovala bilanca kolikor mogoče točno sliko o razmerju med lastnim imetjem in dolgovi vsake posamezne zadruge.

Večina zadrug bo izkazovala v tekočem letu zaradi večje obrestne napetosti odnosno boljšega zaslužka (blagovne in produkcijske zadruge) znatno višji poslovni prebitok kot doslej, četudi je bilo tekoče leto glede gospodarskih uspehov morda najslabše. Zato naj si nikdo ne domišlja, da je rezerva ene ali druge zadruge bogve koliko narasla. Če kdaj, je sedaj skrajni čas za štednjo in najbolj varčno gospodarstvo tako pri posameznikih, kakor tudi pri skupnih organizacijah.

Zadruge, ki nimajo zmožnih moči za

sestavo sklepnih računov, naj se obračajo za pomoč na Zadržno zvezo. Druge volje bomo ustrezali vsem z nasveti in delom. Seveda s tem še ni rečeno, da

bomo vse delo zmogli, kajti pri omejenem številu itak prezaposlenega uradništva ne bo mogoče prevzemati po več dni trajajočih del pri posameznih zadrugah.

## ZVEZINE OBJAVE

### Za vzpodbudo drugim

V revizijskem poročilu o Živinorejski zadrugi v kočevskem okraju je napisano: »Svojemu namenu služi zadruga s tem, da pospešuje rejo sivorjavega doljenjskega goveda. Seleksijsko delo se zadovoljivo opravlja. V rodovniku A je vpisanih 77 krav, v rodovniku B 10 krav, v seznamu mlade živine 51 glav. Bik, ki je bil kupljen 22. oktobra 1940 v Sodražici, je v oskrbi člana nadzornega odbora Dejaka. — Razen seleksijskega dela ima zadruga vpeljana tudi zavarovanje živine. Pravilnik o zavarovanju živine iz leta 1930. določa, da se vsak član zadruge zaveže prispevati ob priliki nesreče svojega tovariša zadružnika toliko, kolikor to določi posebni odbor za ocenjevanje škode. Določena vsota se potem zbere v 3 dneh po obvestilu. V l. 1940. je zavarovalni oddelek izplačal...« Dandanes, ko je toliko brezbriznosti, ko je tako malo pripravljeno za skupno delo zaradi splošne koristi, kakršno je posebno potrebno pri živinorejskih zadrugah, se človek od sreča razveseli, če bere kaj takega. Torej so vendar še ljudje, ki imajo smisel za tako podrobno delo, kot ga zahtevajo živinorejske zadruge in voljo za tako vztrajnost, kakršna je potrebna pri selekciji. Pohvalo zasluži zato živinorejska zadruga v Dolenji vasi, njen upravni odbor in njena strokovna seleksijska ko-

misija. Naj nam služi za vzpodbudo, da bomo tudi mi deležni sadov takega dela, pomembnega ne le za posamezno občino, ampak za gospodarstvo vsega naroda.

### Gospodarska reja kuncev

Naša članica: Železničarska splošna gospodarska zadruga je založila knjižico z gornjim naslovom. Knjižico je izdala Zveza društev »Mali gospodar« v Ljubljani. Po knjigarnah je na razpolago po 14 Lir. Knjižico zaradi njene aktualnosti in velike praktične vrednosti toplo priporočamo.

### Zadružne šole letos ne bo

Ker so prostori za internat še vedno zasedeni, letos zadružne šole ne bo. Poslane dokumente bomo vsem prosilcem vrnili.

### Kmetijsko strokovni list

#### »Orač«

Vsem zadrugam toplo priporočamo, da propagirajo naš najboljši kmetijsko strokovni list »Orač«, ki bo tudi v prihodnjem letu izhajal celo v povečanem obsegu, in da sprejemajo tudi naročila za list ter jih pošljejo naravnost upravi »Orača«, Ljubljana, Tyrševa cesta 38. List bo stal v povečanem obsegu samo 20 L letno.

## VABILA NA SKUPŠČINE

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta skupščina ob navedenem času ne bila sklepčna, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu druga skupščina, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov. Tudi velja pri vseh vabilih, pri katerih ni izrecno drugače določeno, sledeči dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje skupščine. 2. Poročilo upravnega odbora. 3. Poročilo nadzornega odbora. 4. Sklepanje o revizijskem poročilu. 5. Odobritev sklepnega računa. 6. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka, oziroma o pokritju poslovne izgube. 7. Predlogi in pritožbe zadrušnikov. 8. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 9. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 10. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 11. Določitev skupne vsote: a) do katere se sme zadruga zadolžiti; b) hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti; c) najvišjega zneska posojila ali kredita, ki ga sme zadruga dati posameznemu zadrušniku. 12. Slučajnosti.

Redna skupščina Hranilnice in posojilnice na Čatežu, z. z. n. j., bo 22. decembra 1941 ob 15 v poslovnem prostoru, hišna številka 1.

Redna skupščina Kmetijskega društva na Čatežu, z. z. o. j., bo 22. decembra 1941 ob 16, v hiši štev. 1.

Redna skupščina Živinorejske selekcijske zadruge z o. j. na Krki pri Stični bo 26. decembra 1941 ob 2 popoldne v šoli na Krki.

Redna skupščina Stavbne zadruge »Krekov dom« na Kodeljevem v Ljubljani, z o. j., bo 11. januarja 1942 ob 16 popoldne v Mladinskem domu na Kodeljevem.

Redna skupščina Mlekarske zadruge z o. j. v Št. Lovrencu, bo v sredo 7. januarja 1942 ob 1 popoldne v prostorih zadružnega pitališča.

Poleg zgoraj objavljenega dnevnega reda bo kot 8. točka tudi sprememba pravil v § 29, tako da bo imel nadzorni odbor 5 člane.

Ako bi ta skupščina ob navedenem času ne bila sklepčna, se vrši glede vseh točk, razem spremembe pravil, druga skupščina pol ure kasneje, glede sklepanja o spremembi pravil pa šele čez 15 dni, t. j. 25. januarja 1942 ob 1 popoldne. Obe morebitni drugi skupščini se vršita na istem mestu in sklepata veljavno, ne glede na število navzočih članov.

Redna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani, z. z. o. j., bo v ponedeljek 29. decembra 1941 ob 10 dopoldne v Beli dvorani hotela Union v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo upravnega odbora. 2. Poročilo nadzornega odbora. 3. Odobritev sklepnega računa za l. 1940. 4. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka. 5. Predlogi in pritožbe zadrušnikov. 6. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 7. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 8. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 9. Določitev skupne vsote: a) do katere se sme Zveza zadolžiti; b) hranilnih vlog, ki jih sme Zveza sprejeti; c) najvišjega zneska posojila ali kredita, ki ga sme Zveza dati posamezni članici. 10. Raznoterosti. — V primeru nesklepčnosti se vrši druga skupščina čez pol ure na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki sklepa ne glede na število zastopanih članic.



Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno ● Cena listu za naročnike 10 L na leto. ● Rokopisi naj se pošiljajo na naslov uredništvo „Narodnega gospodarja“ v Ljubljani, Zadružna zveza. Rokopisi se ne vračajo ● Izdajatelj Zadružna zveza v Ljubljani ● Odgovorni urednik dr. E. Čeferin v Ljubljani ● Za Zadružno tiskarno M. Blejec v Ljubljani.